

հատուցեալ է որ հայ-լուսաւորականները
զարգացնելու մեր արհեստները ներտախտ
կը դառնան. Նա նոյնպէս արգելում է կաթնովի-հայ
երեսաւարդներին կարգաւ հայերէն լրագրիւնները,
ասելով որ այդ անասն լրագրիւնները կարգաւ
մեծ ֆառ է ընդունելու և իրենց կը կրծնեն. Մի
խառնով մեր ազգայն լրագրիւն նիւթիւնները ար-
գէն աշխատում է զոնի իր հոտը կտրուիման
անդուզելու:

Ախարայի քաղաքային վարչութեան մէջ
խնդիր է ծագել մեր քաղաքում պրօգրամիս-
զիտ նիւթներու մասին. Բուսով ենք որ այդ պր-
տակար գործը, որ ամենաարհեստներէն մինն
է մեր քաղաքի համար, աշուղթեան ասալ
կերկրայ:

Ախարայի մեր ամեն ասալ աշուղթ
պուշը անուն էինք 2 ր. 40 կ., իսկ այժմ 1
ր. 40 կ. պէտք է իջնէ աշուղթի պուշի գինը. Բը-
րինք արժէ 4 ր., իսկ այժմ 3 ր. 20 կ., գա-
րին արժէ 1 ր. 40 կ., իսկ այժմ 80 կ.: Այս
տարի ամեն քանի մեծ առաւելութիւն կը լինի
մեր գաւառում:

Հակ-Հասուն

ՆԱՍՏԱԿ ԻՍԽԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 27 մարտի

Պ. Գրիգոր Նիկողոսեանցի նամակը, (Մարտի)
մէջ տպւած է (Մշակի) մէջ արտասովոր, տա-
րակուանքի մէջ է ձգած ունեց. Լեզուակը տը-
րարս սպասում է որ, եթէ պղծեցին ոչ այն-
պէս ի գործ գնէ լուսաւորի նուիրած փոքր
ինչպէս ինքը նեղեման է առաջարկում, ուսա-
նայը կը զարգանայ իր տարբեր, նամակը, ինչ-
պէս ասացի, արդէն բաց է անում տարակուսանքի
զոնները զգած քանի միտաւորութեամբ հաւա-
տացող ժողովրդի առջև. Մի ազնիւ պարուն ա-
սում էր թէ այսքան փող ունեւ մասս հաւաք-
ված, որ ուղարկելու էի (Մշակի) խորագրին
Միտեղաւ ընկերութեանց հասցնելու համար,
բայց, Նիկողոսեանցի նամակը կարգաւ, զան-
գազում եւ որովհետեւ նուիրատուներն ասում
են—մեր փողն ուրեմն կորչում է:

(Մարտի), որ ասպետութեամբ է ընդունել նա-
խապի մարտարաւորը, անշուշտ կը պատասխա-
նէ. լուրը, ինչ խորագրով էլ որ լինի, բոլոր զէնք
է այս զեպքում:

Իսկ մեր նամակի ամականները և ամական-
ների բարդութիւնները (որ նեղեմակը բաւ իւր
քանի իրեն ուղարկելու շարքն ու Պոլսոյ գործող-
ների մեծի ու փոքրի վրէն, ականքներն ու քը-
թին կտու է սուկը) եթէ թողնենք ու միայնակ
տղանք, քաղաք նիւթը այս կը լինի. նախ

էր ասել ինչ. Եւ անցի, զարգացայ, որպէս
մի փայլուն եղջերու: Բայց ներառմանը, բայց
պատասխանի մէջ ինչ պիտի այնքան չէր նե-
տաքրքրում, որպէս լեզուակներ, չէլեններ և
չէրեզներ կրկններ սովորութիւնները. Եւ
հիմունք էր նրանց քաղաքայինութիւնների պատ-
մութիւնները լսելու, և միշտ մի առանձին նա-
խանով ասում էի ինձուին. (Բնու. եւ էլ
լեզու. կամ չէրեզի աղջիկ չեմ): Այդ բոլորը
զու ինքը լաւ գիտեմ, Դաւիթ, Սիւնու եւ, շատ
անգամ ասում էի ինչ. (եւ սիրում եմ քեզ,
Յամար, աւելի նրա համար, որ իշխանական
ասն թուութիւնների մէջ չը փշտացար դու):
Այժմ ինչու եւ կարծում, թէ եւ քեզ նեւ գա-
լով, կարող եմ քո վրա մի ծանր թեւ դառ-
նայ:

Ինչը մեծ ուրախութեամբ լսում էր մանկաւա-
սակ ներսուսու խոսքերը, հիմունք էր նրա
սրտի անկեղծ զեպքում. Նա գիտէր, բոլորը,
ինչ որ այնպէս նորապիւստեամբ պատմում էր
Յամարը, նշանակաւ էր իւրաց ամեն իր նեւ
նրան, սարսափելի փորձանքների նիւթերէն այդ
պատասխան գտնել, նա անկարող էր Սիւնու
նկատելով նրա լուսնիւնը, երես ասած երեսա-
յի նեւն, կախովեացու նրա պարանոցից, և ան-
յազարար նրա երեսը, աչքերը, չրթուներ հա-
րուրելով, անցնէ աւելի և աւելի թախանձել նը-
քան, ասելով.

—Տար, քո հոգուն մասաւ, ինչ էլ ասը, ա-
զաւում եմ, խնդրում եմ, պազատում եմ, ինչ
էլ ասը. Մի քանի րոպէ ասալ ինքը ասելիք,
թէ ինչ որ դու սիրում ես, եւ էլ պիտի սիրեմ,
թէ մեր երկուսի մէջ մի և նոյն սիրտը պէտք է
լինի. Ինչու եւ չը պիտի սիրեմ քո հայրենիքը:

հացեղն' ապա ուսում տալ. Եւստ հաւանելի խը-
րատ, միայն փուն կենդանի քիւրդն ու չէրթը
հազուադէպ անհետում պէս կը խնկնէ կը փախցնեն.
այնպէս որ արհեստը հազուադէպ խնկն աշ-
կերտը ուսումնարանի դուռը անհետում չէ. Թող
զարմեայ գտնէ ուսումնարան գնան այնպէս ինչ-
պէս որ եւ. մեծ յոյս կայ որ ուսումն ամենէն
վերջը իրենց ծածկոյթը յափշտակել չը տալու
նարը գտնեն: Միայն խաւք չը կայ, ուսումնա-
րանը այդ նարքը սովորեցնելու կարող ուսում-
նարան պէտք է լինի, եւ ոչ թէ ասակներ քննող
ու ասի ասի անդուզող չը տեսող. Ամերիկան
ու Աւստրալիան մանր գիտեցող, իսկ Հայաստա-
նի գիտեցող արդէն չը կարողացող:

Յանկայի է իսկ իմանալ, թէ արգարե մեր ու-
սումնարանները խորութիւն կրապարան են, թէ
իրականութեան արդիւնարան:

Ընթերցող

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐԳԻՍ

Եւրոպական զեպքանները գաղտնի են
պահում քանակութիւնները յոյն-թիւրքա-
կան հարցի փերաբերութեամբ: Իշխան Բիւ-
մարի, համաձայնեցնելով զեպքանի քանակ-
ցութիւնները, պայմանաւորեց պետութիւն-
ների հետ, թէ ինչպէս պէտք է գործեն
նրանց զեպքանները և պահանջեց, որ այդ
նախագիծը զաղտնի պահւի: Գործի աջո-
գութեան համար իրր թէ հարկաւոր էր,
որ ոչ սուլթանը և ոչ նրա մինիստրները
ծանօթ չը լինէին այդ նախագիծի հետ: Չը
նայելով այդ խիստ զապանապահութեանը,
հետագայում է Դիւանիսիւն «Temps» լրագ-
րի Կ. Պոլսի լիզիմակիցը, եւ կարող եմ մի
քանի հաստատ անգիւլութիւններ հաղոր-
դել քանակութիւնների ընթացքի մասին:
Սկզբից զեպքանները պահանջեցին թիւր-
քաց հաստատարութեանը, որ նրանք յայտ-
նեն թիւրքալի ցանկացած սահմանա-
գիծը: Բ. Դրան առաջարկութիւնները ան-
բաւականացուցիչ համարելով, զեպքանները
կամենում էին ընդհանուր քանակութիւն-
ները, բայց թիւրքաց հաստատարութեանը
նոր առաջարկութիւններ արին, որոնք նոյն-
պէս անբաւականացուցիչ յայտնեցան: Պե-
տութիւնների ներկայացուցիչները այլ եւս

երբ որ դու սիրում ես. Բնու. եւ էլ չը պիտի
սիրեմ թախանձելու համար, երբ դու քո արիւ-
նը գտնում ես. Չէ որ մեր երկուսի մէջ մի և
նոյն սիրտն է ընթակում:

Ինչը վերջին խոսքից իմանալով, պատասխա-
նեց նրան.

—Էնց այդ պատճառով, որ մեր երկուսի մէջ
մի և նոյն սիրտն է ընթակում, Էնց այդ պատ-
ճառով, որ մենք երկուսն մի մարմին ենք կա-
ռւում, քո ինչ նեւ լինելը աւելորդ է, այսինքն
կամենում եմ ասել՝ խնդրեմ դու ինչ նեւ կը
լինես. Սրտիկան եւ սրտով, հոգով, մարմնով
քաղաքում չեմ լինի քեզանից: Դարձեալ քո հո-
գին պիտի օգնող լինեմ, զարմեայ քո սիրտը պի-
տի սիրտ տայ ինչ. Եւ պիտի ունեւ գործութիւն
ստանամ, միշտ այն ապաւորութեան ասել զը-
մովելով, թէ Յամարը ինչ նեւ է. Միթէ Դիւ-
նեւ հաւատում այդ խոսքերին, որ այդ խնկա-
պէս այդպէս է. Մենք նրեպակներին չենք անա-
նում, բայց հաւատացած ենք, որ նրանք աներե-
ւութեանը գործում են մեզ նեւ. օգնում են
մեզ, երբ նրանցից օգնութիւն ենք խնդրում,
գործութիւն են տալիս մեզ, երբ նրանք աշակ-
ցութեան ենք զմում: Դու կը լինես իմ պա-
հապան նրեպակը, Յամար, դու այստեղից եւս
կարող ես համարաւորել և պաշտպանել ինչ,
Դու գիտես, Յամար, որ եւ միշտ այսօր կատա-
րած իմ ամենամեծ յաջողութիւններից պարտա-
կան եմ քեզ, միայն քեզ. Երբ եւ փերապա-
նում էի կախի գաղտնի գերիւնդով և պատերազ-
մական անհուն աւար ինչ նեւ բերելով, ոչ մի
փարձարութիւն, ոչ մի գովասանք ինչ համար
այնքան քաղցր, այնքան թանկացնել չէր, որպէս
քո մարմը, որպէս քո համարը, Յամար, երբ

պաշտաւապէս չեն խորհրդակցում թիւրքաց
հաստատարութեան հետ, այլ իրանք
մշակում են զիջութիւնի մի նախագիծ, որ
նրանց կարծիքով պէտք է ընդունել թիւր-
քալից և Գաւառաւորից: Բ. Դուր, ան-
հաղատանալով զեպքանների խորհուրդների
գաղտնի լինելուց, շարունակ նախագիծներ
է առաջարկում, որոնք ի նկատի են առ-
նվում պետութիւնների ներկայացուցիչներից
իրեն նիւթեր իրանց անփախան առաջար-
կութեան համար: Իսկապէս այժմ քանակ-
ցութիւն միմեանց հետ օտար պետութիւն-
ների զեպքանները և ընդհանուր խորհուրդ-
ների թիւրքաց հաստատարութեան ներ-
կայութեամբ չեն լինում: Այնու ամենայնիւ
զեպքանների գործը հետագայում չէ. Նրանք
պէտք է ընտրութիւն անեն երկու նախա-
գիծների մէջ, որոնցից մէկը՝ Գերմանիայի
զեպքաններ, նպատաւոր է թիւրքալի հա-
մար, երկրորդը, Անգլիայի զեպքանի նախա-
գիծը աւելի մեծ զիջութիւն է պահանջում
Բ. Դրանց և աւելի համապատասխանում է
Բերլինի կոնֆերանցի միջնորդին: Ինչ
կը փերաբերի Դիւանիսիւն, նա բաւականա-
ցիւ է իր առաջարկութեամբ միջնորդը դա-
տարանի մասին և պատուիրել է իր զեպ-
քանին միանալ մեծամասնութեան հետ:

ԻՍԱԽԱ

Հոսմից լրագրիւններին հաղորդում են հե-
տեւեւ անգիւլութիւնները: Իտալական պատ-
գամաւորների ժողովի մէջ մարտի 12-ին
սկզբեցաւ ընտրողական փերանորոգութեան
հարցի քննութիւնը, որ այժմ իտալացիների
համար կենական պահանջ է դարձել: Կա-
րելի է հաստատապէս ասել, որ ընտրողա-
կան նոր օրէնքից կախված է իտալիայի
սահմանադրական կեանքի զարգացումը,
որովհետեւ ընտրողական նախկին և ներ-
ջին քան տարիների ընթացքում կատարե-
լապէս փաստում էր հաստատական գոր-
ծունեւութեանը:

Առաջամասնական պատգամաւորների ընտրու-
թիւնները կատարվում են հին օրէնքի հա-
մաճառ հետեւեւ կերպով: Պատգամաւորնե-
րը ընտրվում են նահանգներից: Ընտրողա-

կան ձայնի իրաւունք ունի միայն այն իտա-
լացին, որ տարեկան 40 ֆրանկ ուղղակի
հարկ է վճարում և այդ պատճառով ըն-
տրողների թիւը ամբողջ իտալիայի մէջ հա-
նում է միայն 620,000-ի, որ մի անհան-
թիւ է և չէ համապատասխանում բոլոր
ընտրողների քանակութեանը: Գերմանիայի
մէջ միայն սոցիալական կուսակցութեան
ընտրողների թիւը նոյնքան է, որքան ի-
տալիայի մէջ բոլոր կուսակցութիւններից
միասին: Ընտրողական այդ և ներ իտալիայի
մէջ շատ անյարմար է, որովհետեւ իտա-
լացիներ պատգամաւոր կախված է լինում
մի անհանա խումբ ընտրողներից, որոնց հետ
նա կարող է անհանա յարաբերութիւն
ներ ունենալ և այդ հանգամանքը կարող է
մեծ զեպքանների պատճառ դառնալ: Ը-
տրութիւնները ընտրողների և ընտրողների
համաձայնութեան առարկայ են դարձել,
որի նպատակը ոչ թէ հաստատական, այլ
անհանա շահերն են: Ամենից անարեւ-
թիւ ժողովի իրանց և ներ են ասել ըն-
տրութիւնները և այդպիսով պարզամտը
իրանց անհանա շահերի գործիք են դար-
նել: Պատգամաւորները ծախում են ի-
րանց ձայնները միմիկտութեամբ, որպէս զի
իրագործվին այն պայմանները, որոնց գնով
նրանք ընտրված են, իսկ կառավարութիւնը
ստիպված է գոհել հաստատական ընդհա-
նուր շահերը ձայնների գնելու համար: Ամ-
բողջ իտալիան փարակվել է փաճաճան փա-
տով և այդ իրողութիւնը մանաւանդ փաճ-
աւոր է, որովհետեւ իտալական փարական
և ներ վերջում է փրանսիականից և լու-
փազանց կենտրոնացած է: Ազնիւ, զարմա-
կան, անգլային ոյծերը, որոնք ծանօթ են
ժողովրդի պէտքերին և գործի են ծառ-
ւում, իտալիայի մէջ չեն կարողանում գոր-
ծունեւութեան տապաւնի գտնել: Աս է այն
անտարբերութեան պատճառը, որ ընդհա-
նացել է իտալական հաստատական մէջ
փերքին տարիների ընթացքում: Իտալիան
փառ էր կառավարվում, իսկ ընտրողական
փառ և ներ լից չէր տալիս փերանորոգել
պարզամտութիւնը: Գործը այն գրութեան հա-
սաւ, որ ընտրողների ու հաղթան քանակու-
թիւնը այլ եւս չէր մասնակցում ընտրու-

գործելու իմ նպատակը: Այժմ անգամանքներ
նպատաւոր են և եւս գիտում եմ այն նպատ-
կին: Ազատել հայրենիքս, ապաւնել իմ ազգը և
Հայաստանի թագաւոր թագը քո զինն գնել-
աւա այն մեծ նպատակը, Յամար, որի մասին
խոսում եմ. Եւ այն ժամանակ միայն պիտի
պատկեմ քեզ հետ, երբ հայոց թագաւորների
և թագաւորների թագերով կը պատկեն մեր Ամ-
ցնորը չէ, Յամար, դա կախված է իմ քաւ-
թիւնից և իմ սրի յաջողութիւնից: Իսկ քո սրը
բաւական է, Յամար, որ փառ իմ քաւթիւնից,
որ առաջնորդ է ինչ, որ լուսաւոր է իմ ճաւ-
պարը այն նրեզնէ սրանի նեւն, որ Աստուծոյ
ուղարկեց իտալիայը: Երկրպագութիւն
ապաւնող Մովսէսի ճանապարհը լուսաւորելու
համար:

Մի ուրիշը Յամարի տեղ, լսելով այդ խո-
սքերը, կը գրկէր իր սիրելին, կը համարէր
նրան, անգիւլը, անթիւ կերպով կը համարէր
կը թախանձել նրա առջև իր հոգու ամենաթանկ
զգացումները, և մարդկային լեզուի անհա-
րար, ամենափառ խոսքերով կը յայտնէր իր
սրտի անսահման ուրախութիւնը. թէ որքան
բաւական է ինքը, թէ որքան երջանիկ է. Դ
ունի մի այսպիսի քաւթ, անհանաւոր և արեւ-
ազամարդ: Բայց Յամարը իր սովորական գիւլ-
ցիկ մայրը զեպքանի գնելու վրա, զարմա զեպ-
քից, ասելով.—Այդ բոլորը շատ լաւ է, իմ
սրտանիւն է, բայց եւս զարմեայ կրկնում եմ ի
ազաւանքը, որ ինչ էլ քեզ նեւ ասեմ, որ եւս ի
մաս ու քան ինչ անհանա այն սուրբ գործի մէջ
որ պիտի կատարես դու:

—Անկարելի է, Յամար. Եթէ մի բան, որ
պիտի խնդրեմ քեզանից իմ բաժանելու

թիւներն, իրեն մի ապարգիւն գործին, և պարլամենտը ընտրվում էր ընդամենը 300,000 քուէներով: Պէտք է նկատել որ ընտրողական փաստ եղանակը միակ չէր, որ նպատակ էր գործերի փաստ դրամականը խախտել մէջ: խախտման փնտնանքներ փաստ դրամականը և ծանր հարկերը ձեռնում էին ազգաբնակիչները, իսկ պետութեանը միջոց չէին ապրիս բաւականութիւն տալ ամենամշտման պիտանքներին ճշան և չոր խաղող տարները հարկաւորվեցան, որ խախտման կարողանար ծածկել իր տարեկան ծախսերի պահանջները, վերացնել թղթ-թղթամբ շրջաբերականները և վերանորոգել հարկատուական եղանակը: Վերջապէս որքան էլ յայտնի լինեն որ և է հասարակական հիմնարկութեան պահպանութիւնները, ժամանակ և փորձ է հարկաւոր նրանց լրացնելու և հասարակութեան գիտակցութիւնը զարթեցնելու համար: Այդ կողմից մամուլի և հրատարակչականութեան կատարելապէս պահպանութիւնը, որ խաղաղութեան և մարմին է կազմում, մեծ ծաւալութիւն մատուցին պետութեանը, ցոյց տալով շարքի բուն պատմաները և համեմատար կարծի ժամանակամիջոցի մէջ պատրաստելով հասարակութիւնը այնպիսի մի փրկարարութեան համար, որ շատերին լափազանց փառնաւոր էր թփում, որովհետեւ նրանց կարող էր սպուտ քաղել հոգեւորականութիւնը, որ զեռ ևս մեծ ազդեցութիւն ունի գիւղական հասարակութեան վրա, և միասնել խախտել միութեանը, որ խաղաղութիւնը խաղաղութեան համար իր կեանքից թանգ արժէ և որին նա պատրաստ է զոհել իր անձնական համոզմունքները, ինչպէս զոհում էին Մաձինի և Կարիբալդի Խոսքի ազատութիւնը խախտել մէջ պատրաստեց հասարակութեանը ընտրողական փրկարարութիւնը ընթանալու համար:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

— Լայպցիգում սոցիալիստների դէմ նախաձեռնող նորից աստակացել են: Դրեզդենի պրիւսիական յայտնի է, որ բոլոր այն նամակները, որոնք ուղղված կը լինեն այդտեղ ապրող 20

պէս, — թող այդ լինի. մնացորդ քո նոր տանը: Պատերազմական գործը ունի իր այլ և այլ խախտանքները: Դու բոլորովին կը փչացնես իմ կարգադրութիւնները, եթէ ինձ նետ գալու լինու: Պատմանները կը բացատրեն քեզ: Դու պիտե, որ ևս նուազում եմ այնպիսից արխաւոր անունով: Իրեն անունին քեզ ինձ նետ տանել չեմ կարող, որովհետեւ դու զեռ իմ նշանակում ևս: Իսկ եթէ իրեն նշանակում տանելու լինեմ, դու մի կողմից անպատշաճ և միտ կողմից, նախ թէ, թոյլ կը տային: Բայց եթէ թղթերու ևս լինին, անպատշաճ կը չընդգրկան քեզ մի ամբողջ խումբ կնիկներով: աշակերտներով և ծառաներով: Կրանց մաս կը բացվի իմ մարման ուրախագոյնութեան գաղտնիքը, որը ևս անհայտ զգուշութեամբ պետք է ծածուկ պահել: Մտնում է մի ուրիշ մարդ, այն է՝ քեզ փնտնելու այտուցից: Այդ ևս կանկն, բոլորովին ուշադրութիւն չը դարձնելով բաժնատանքի վրա, որովհետեւ տեղը ունի բարձր է քան նասարակութեան նորոգողութեանը: Բայց դարձեալ մի այսպիսի փրկանք կը փնտրէ գործին: Եւ ինչպէս կը մերկացնէ այն պատրաստելը, ինչ անունով որ այտուցից զուր ևս գալիս: Ինչպէս կը ակնկն այտուցից նստանում լինել ինձ և լրտեսել իմ գործողութիւնը: Իմ պրիւսիաները այնպիսի բոլորովին կը խախտվեն: — Եւ այժմ նամակայն եմ քեզ նետ, ևս այստեղ կը մնամ և կը ապանեմ քո յայտնարկները... Վերջին խոսքերը այնպիսի մի եղանակով պատասխանեց թամարը, կարծես, նայն բողբոջում էր զիմից անցաւ մի նոր և աւելի գործնական մարդ: Բեկը ուղիւն չը նկատեց, միայն գրկից նրան և նամակից, աւելով. — Իմ խելացին, իմ

նշանաւոր սոցիալիստներին, բոլորն էլ պոլիցիոս: Եւ կը բացվեն: Մէկէկէմի գործիչները (սեպագրական գործում): Խաղաղութիւն է կատարել սոցիալականութիւնը, խնամելով որ այդ բանի գիտնորներին մէջ ամբողջական են եղել սոցիալիստական թերթերը:

— Աթենքից նուազում են որ Յունաստանի և Թուրքիայի մէջ պատերազմը կարելութիւնը օրից օր աւելի հասանալիութիւն է ստանում:

— Վեհա շայտաւոր լրագրին նազարում են, որ թիւրքաց կառավարութիւնը աչքի առնելու Յունաստանի նետ պատերազմը, հրամայել է ամեն տեսակ զենքեր խել Վատարական հայերից և ընդհանրապէս զինաւորել շայտաւորներ թիւրքերին, քանի որ թիւրք կաննաւոր գործերը պետք է յետ կանչվեն թիւրքաց շայտաւորները:

— «ПОРУШЕ» լրագրին գրում են Վ. Պոլոնց, որ թիւրքաց թիւրքերը նոր արշաւանքի են պատրաստում Պարսկաստանի դէմ: Այդ պատերազմը լինելու է գործան սկզբին:

— Այս օրերս Բերլինում կայացած ազատամիտ կուսակցութեան մի ժողով, որտեղ առնաւորաներից զխաւորը պրոֆէսոր Վիլհելմ էր, խախտնվեցաւ: Խախտնութեան հրամանով, որովհետեւ ժողովին ներկայ գտնված նախաձեռնականները ակնցին մեծ անկարգութիւններ անել նիստի ժամանակ:

— Բերլինից նուազում են «Köln Zeitz» լրագրին, որ Ժընէվի յայն ուսանողները հրահանգ են տալիս իրանց կառավարութիւնից անմիջապէս փրկարարական նայրները, զորքի մէջ մանկու համար:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիւն-Իրաւաւորան էր. — Կալիֆորնիայում, և շատ կարելի է մինչև անգամ Միացեալ-Նահանգներում առաջին անգամ Վելքի գործում որպէս պատգամներ նուղել զուր ևս երկու կանայք, այն է՝ Լուրա Դորգան և Կարո Ֆլոյդ: Կանգաւ թարգմանչի գաղտնաւորում նորերում թոյլ տուցին կեղծող անունով առաջին կնիքը գաղտնաւորական պրակտիկա ունենալու և գործեր պատգամներու:

Բոսսինի ժառանգութեան թիւնը. — 1868 թիւն, մեռնելուց մի քանի տարի առաջ, մեռնաւ Պատրիկն այնպիսի մեծ գնաց, որի շուտով լինելու պատկը յայտնի էր ամբողջ հասարակութեանը: «Ազգիկ է», — նայրից Բոսսինն անձն զէջով, — Եւր դու մարկիդի նետ ևս պատկովում: «Այն, մեռնաւ», — պատասխանեց կեղծուհին: «Ազգիկ, դու մեծ յիմարութիւն ևս

հրեւանք... Բայց ինչ միտք էր այդ: Ինչը համոզեց նրան հրամարմիկ իր յաճախ պատմելից և այդպէս շուտ համոզանքից բեկի նետ: Թամարը կամէր տէր աշխիկ էր, նա նշանութեամբ կարողաց պատգամները չէր ջնջել թէ նա մեռնեց: Թեղ գնաց իմ սիրելին, ևս նրան չեմ խանգարի... ևս կը գնամ նրա ետեւից այն մասնակ, կըր նա գործը սկսած կը լինի... Ինչ էլ որ լինի նրա խորհուրդը, այդ միայն Աստուած գիտէ, բայց բեկին մեծ ուրախութիւն պատճառեց, որ կարողացաւ փրկապէս համոզել նրան:

— Երբ ևս մտադիր նամակագրի ընկնել, նայրից օրիորդը:

— Բայց պատրաստութիւնները կարգի գրած եմ, պատասխանեց բեկը. — Ինձ մնում էր ամենազգուշաց խելիքը, այն է՝ ստանալ քո համաձայնութիւնը: այժմ ուրախ եմ, որ մենք հաշտակցանք: Եւ ինչը կըզգայ կրկնական կարող եմ գուրա գալ այտուցից:

— Կրկնեմ մի ուշադիր, ըշտակցանքում էր օրիորդը: — Բայց ևս պատասխանեց նկատելի, դու գրում էիր մի թուղթ, ինչ թուղթ էր այն: Դու այնքան յուզված էիր գրելու ժամանակ, որ ևս կարծում եմ, մի շատ կարեւոր բան պիտի լինէր:

— Որքան նուազորդի ևս դու, Թամար, ամեն բան ուղղում եմ գիտնալով, ասաց բեկը փնտրելով: — Եւ դու գրում էի իմ կտակը:

— Կտակ... քայտակնեց օրիորդը չփոխվելով: — Ինչու համար է կտակը:

— Որ կըրնայ քեզ յանձնեմ, որ դու նրա կը: Երբ լուծեն միայն այն ժամանակ, կըր իմ քաղաքական լուրը քեզ կը բերեն: Իսկ կարող է պատահել, որ ինձ ապանեն:

անուն: Բեկ նման կինը կարող է միայն կամ թագաւորի կինը լինել: կամ կրկնի:

— Անեկզգոս բարձունաստ Բաշիլիդի մատնեմ: — Պատմութիւն ամենայնայնից գրողները մէկը, որը մէկ ազգաւ երկուայ համար ստորագրութիւն էր բացել, եկաւ այդ նպատակով բարձունաստ Բաշիլիդի մատ փորկում: Ընց որ նա յայտնեց իր գալու նպատակը, բարձունաստ ասեց նրան ինչ նպատակներ: Ենայ նա խաղաղեց օրվայ անցքերի մասին: Այնու ամենայնիւ, Կարը մի քիչ նստելուց յետոյ, փրկացաւ և յայտնեց, որ ցաւում է, որ չէ կարող երկար նստել և ստիպված է մնալ բարե ասել ամենափրկել տանիքները, որովհետեւ պարտաւորված է 10,000 ֆրանկ ներկայացնել, այն ինչ ինքը գրաւում էր: Բայց միայն 800 ֆրանկ ունի: — «Փողի խելիքները չը պետք է գծուարացնեն մեզ», — պատասխանեց տանիքները, և մտանալով սեղանին, հանեց ուղիղ 9,200 ֆրանկ, և ասեց Կարին:

Ընացիտական գիւտ: — Պ. Բաշան, որը պարտաւոր է Նիւտէի և Բարիլոնի նուազաւորութեամբ Բրիտանական թանգարանի համար, Բարիլոնի մեռնում, Կար-Մալիկայի նիւ ջրանցքում, գտաւ մինչև այժմ զեռ անշայտ բարելանեմ մէկ քաղաք: Athenaeum-ի խոսքերով, Բաշան հանեց արգելն այնպիսից մեծ քանակութիւն յիշատակարանների, որոնք վերաբերում են բարեկամների կուսակցական կեանքին:

Գերմանական մատուցի մատնեմ: — (Բաշան) լրագրի հրատարակիչ: Պատմեց Կիւնիակ, յայտնում է իր լրագրում, որ ինքը, ծերութեան պատճառով այլ ևս չէ կարող լրագրի հրատարակել: Լինել իմարդի վաղեմը աւելացնում է որ Կիւնիակ ամեն ժամը գործ էր դնում 45 տարեկան ընթացքում ազնուարար տանելու լրագրի հրատարակութեան գործը: Կիւնիակ մարտապիտ է, այդ պատճառով նրա մասնակցութիւնը լրագրի մէջ գործնական էր: Իմարդի վաղեմը ան 33 տարի է արգել, որ նշանակէ աշխատում է, Կարը միայն ռաբոլով աղեղներին զարնել լրագրից: Աստիկայի գաղաւթական լրագրիները մէջ ամենալուրից մէկը, այդ լրագրից անուն տալու և մեծ ազդեցութիւն ունի:

«Monatschrift fur Orient» լրագրից ասում է որ 20—30 տարի արանից առաջ ջիւնաստանի լրագրիներում յայտարարութիւններ հրատարակելը բոլորովին անձանով բան էր: Միայն փողի անկնիւն պատերի վրա պատահում էին կրկնեմ յայտարարութիւններ կայացած, այն ժամանակ:

— Կարող է պատահել... տերութեամբ ասաց օրիորդը: — Բայց դու կտես ինձ այդ կտակի թափաղակութիւնը:

— Այժմ ոչ, բայց երբ կը մեռնեմ, բոլորը կարող ևս գիտնալ:

— Կրկնեմ քո կայքերի, քո նորերի մատնեմ է, գործնալ նուազորդութեամբ նայրից օրիորդը:

— Աւելի լաւ է չը նայրեն, իմ մարմ միայն իրաւունք կը տայ քեզ յայտնել այն մարդը, որ պիտի յանձնեմ քեզ:

— Այդ միջոցին Կտան, որ ընդունարանում բնակ էր, յանկարծ զարթեցաւ, և նկատելով կրկնից փողոցիցան լայն, փախեց բեկի նման, ստիպով:

— Թամար, շուտով փողոցները կը լցվեն մարդկներով, դու շատ ևս ուշանում:

— Լաւ, գրում եմ պատեր, ևս այս բողբոջ կը գամ ասաց նրան օրիորդը փորք ինչ բարեկամ ձայնով և գարմաւ զեղել բեկը:

— Երբեք էլի կը տեսնվենք, այնպէս չէ:

— Անպատշաճ, ևս աստուած ևս կը գամ մեծ պարտին իմ փրկին մնալ բարեւոր ասելու, յետոյ կանցնեմ քեզ մաս: Միայն այնպէս կարողորդ, որ քո սենեակում ուրիշ ոչ ոք չը լինի բայց քեզանից:

Որիորդը վեր կացաւ: Բեկը յանեց նրա երկու ձեռքերից և ստորաթիւնով նկատեց, որ նրանց վրա արեան թեւեր կային:

— Այդ ինչ է, նայրից նա, ունի ուշադրութեամբ նայելով օրիորդի կեղեքված ձեռքերի վրա:

— Եւ այսպէս ինձ նախապատրաստեցի արեան համար, ասաց նա ժպտելով: — պարտելի ցանկապատից անցնելու ժամանակ ձեռքեր ծառայեցի:

Նակիկայ լրագրութիւնը ինկապէս բազմացած էր մի քանի թերթերից, որոնք ծախվում էին փողոցներում, պարսկական իրանց մէջ բազմաթիւ մի քանի նշանաւոր անցքեր: Այժման լրագրիները միայն միմե գործութիւնը պարտական է տեղացու ինկապատիվ: Դու մի պաշտանական թերթ է և ուրիշ նամակներ չունի կարողական լրագրիներին նետ: Թեղեւ այս ուղղութեան լրագրիներն էլ ակտում են համակցութիւն վաղեմ տեղացիներին: «Ըն-Պատ» ամենօրեայ թերթը, որի նիւնադիրն է Երեստ Մեղծօր և որը պատշադիր է առաջադէմ կարողացիներին կուսակցութեան, ունի այժմ ասա հազար յիւնացի տարագրող: Այդ կուսակցութեան հակառակ մի քանի տարի արանից առաջ նիւնադեւ մի ուրիշ թերթ «Սան-Պատ» նախապէս կարողանա կուսակցութեան ուղղութեան, Կա էլ շատ կարողացիներ ունի: Մնացած թերթերը այնքան յայտնի ու կարողացված չեն:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳՈՒՄԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, 30 մարտի: Այսօր ժամի հինգին գատավճիւր յայտնված է վերջնական ձեռքի վճարմանը գանգաւի ժամանակամիջոցը մի օրական է և վերջանում է կգուց երկույնեան 5 ժամին: Բայց գատապարտվածները բացի փեւարօրից գատավճի պատճէներ պահանջեցին և յանձնեցին իրանց պաշտպաններին գանգաւ ներկայացնել:

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, 26 մարտի: Պետական բանկի 5% տոմսեր առաջին շրջանի արժէ 96 ռ. 87 կ., երկրորդ 93 ռ. 37 կ., երրորդ 94 ռ. 37 կ., չորրորդ 93 ռ. 25 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսեր արժէ 224 ռ. 25 կ., երկրորդ 217 ռ. 25 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսեր արժէ 92 ռ. 50 կ., երկրորդ 92 ռ. 50 կ., երրորդ 92 ռ. 50 կ., ռեկի 7 ռ. 95 կ.: Ռուսաց 1 ռուբլ Լոնդոնի վրա արժէ 24,71 պէնս, Ռուսաց 100 ռ. Համբուրգի վրա արժէ 211 մարկ, ֆարիդի վրա 261 ֆրանկ 25 ամսեմ: Բորսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է:

Իմարդի—հրատարակող ԳԻՐԻՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Երիտասարդ խորին յափտակութեամբ նրա ձեռքերը սեղմեց իր չրթուրքի վրա, աւելով:

— Եւ ունի մեծ հաւանութեամբ կը համարէր այդ ձեռքերը, եթէ մեր թշնամիները արեւում ներկված լինէին:

— Այդ էլ կը լինի... պատասխանեց օրիորդը խորհրդաւոր ձայնով և փախկնվեցաւ երիտասարդի պատմելին: Կարմր երկար չէին բաժանվում միմեանցից, մինչև նախաձեռնակից կրկին լսելի եղաւ Կատի անախորժ կանչները, բաւական է... ուշանում եւ, օրիորդ...:

Որիորդը փախկնվելով իր շուր մէջ, բեկի ասե ետեւի գանով գուրա եկաւ պարտելը, բեկը հանապարձ գրեց նրան մինչև պարտելի ցանկապատի շարունակ: «) Երկինքը բոլորովին անպատկան լինելով, նոր ծագող առաւօտը զեռ միմե էր: Մերկայայն մառախուղը պատել էր ամենուրեք: Որիորդը թաժանվեցաւ իր սիրելիից, կրկին և կրկին անգամ հարցնելով:

— Կը գաւ ինձ մաս, կը գաւ... չուրմաս, օրիորդ...:

— Չեմ ուշանայ, իմ հրեւանք...

Նայն ասաւ երկույնեան պատն Կատի բեկը Թղեւ վրատանի նիւ մայրաքաղաք Մընիթը, և գուրա գալով վրաց Շանալայ իշխանի ծառայութիւնից, իր քառասուն քաջերի նետ ուղեւորվեցաւ զեղի Սիւնեաց աշխարհ:

Երկրորդ գրքի վերջը:

*) Չարուայ նշանակում է կախալայ: